

**Advies van 22 januari 2020 over de vereiste ECTS-studiepunten
voor kandidaat-bedrijfsrevisoren om in het kader van de theoretische stage-examens
vrijstellingen te verkrijgen**

1. Federaal Minister bevoegd voor Economie, de heer Kris PEETERS, heeft op datum van 27 februari 2019 de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek een advies uit te brengen over een *“ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor”*.

In antwoord hierop heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 24 mei 2019 een advies¹ uitgebracht, met in bijlage een schrijven dat hij op datum van 22 mei 2019 aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft gericht.

2. In dit schrijven van 22 mei 2019 vestigde de Hoge Raad de aandacht van de vertegenwoordigers van het IBR *“op het feit dat de Stagecommissie op grond van artikel 29 van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, onder bepaalde voorwaarden vrijstelling kan verlenen voor één of meerdere vakgebieden van de theoretische stage-examens bedoeld in artikel 28, § 1, van dat koninklijk besluit*.

De Hoge Raad moet vaststellen dat hij tot nog toe, hetzij één jaar na goedkeuring van het koninklijk besluit, van de Raad van het IBR nog steeds geen ontwerp met criteria voor de toekenning van dergelijke vrijstellingen in het kader van de theoretische stage-examens heeft ontvangen, terwijl er inmiddels al een sessie heeft plaatsgevonden en er in de komende maanden opnieuw één gepland is.

Wel was er al in uitvoering van een vroeger koninklijk besluit een dergelijke maatregel getroffen, die toen voor advies aan de Hoge Raad was voorgelegd en bedoeld was om

¹ Het koninklijk besluit van 11 november 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor is in het *Belgisch Staatsblad* van 26 november 2019 bekendgemaakt.

houders van een universitair diploma vrijstellingen te verlenen. De Hoge Raad had op 17 februari 2005 hierover een advies² uitgebracht.

In het kader van de hervorming van het revisoraat die werd afgesloten met de goedkeuring van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, wijst de Hoge Raad erop dat het wettelijk en reglementair kader inzake de toegang tot het beroep, fundamenteel werd gewijzigd.

Voorts stelt de Hoge Raad vast dat de informatie die recent op de website van het IBR (<https://ibr-ire.be/nl/stage/toegang-tot-de-stage/theoretische-stage-examens>) is verstrekt, erop lijkt te wijzen dat de vrijstellingsregeling is gewijzigd, althans voor kandidaten met een professionele bachelor die nadien een universitaire master behalen.

De Hoge Raad dringt dan ook aan op de naleving van artikel 29, § 3, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, op grond waarvan de Stagecommissie voor één of meerdere vakgebieden van de theoretische stage-examens vrijstellingen kan verlenen, “op voorwaarde dat de aan het vakgebied bestede aantal studiepunten ECTS tenminste overeenstemmen met het aantal studiepunten ECTS die voor dit vakgebied door de Raad, na advies van de Hoge Raad, voldoende worden geacht in het kader van de eisen gesteld voor het beroep van bedrijfsrevisor”.

Naar het oordeel van de Hoge Raad is dit voor de deelnemers aan de theoretische stage-examens een kwestie van rechtszekerheid bij de behandeling van de diverse dossiers conform de door Europa vooropgestelde “Bolognaregeling” en de aanpak waarvoor in het Belgisch wettelijk en reglementair kader is gekozen.” [vertaling]

3. Naar aanleiding hiervan heeft de heer Tom MEULEMAN, Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR), in een brief (van 27 mei 2019) de Hoge Raad om advies gevraagd in verband met de vrijstellingen van theoretische stage-examens, in uitvoering van artikel 29 van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor.

Dit schrijven lijkt erop te wijzen dat “de vroegere vereiste ECTS-studiepunten - op grond van het vroegere koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor - als gevolg van de opheffing van dat koninklijk besluit worden geacht te zijn opgeheven.

Het staat derhalve aan de Raad van het Instituut om - na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen - opnieuw vast te stellen hoeveel ECTS ten minste zijn vereist om vrijstelling van de theoretische stage-examens te verkrijgen, met toepassing van voornoemd artikel 29, § 3.

² Uittreksel uit het Jaarverslag 2005 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, Advies van 17 februari 2005 betreffende de vrijstellingsvoorwaarden in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, Bijlage III, blz. 17-20.

Mag ik u dan ook verzoeken om kennis te nemen van het voorstel - in bijlage - van de Raad met betrekking tot het minimumaantal ECTS-studiepunten per vakgebied voor het theoretisch stage-examen.

U zal vaststellen dat dit aantal, vergeleken bij de vereiste studiepunten onder de vroegere reglementering, ongewijzigd blijft. ” [eigen vertaling]

4. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft de wettelijke taak bij te dragen tot de ontwikkeling van het wettelijk en reglementair kader dat van toepassing is op de economische beroepen via het verstrekken, op eigen initiatief of op verzoek, van adviezen of aanbevelingen aan de regering of aan de beroepsorganisaties voor de economische beroepen.³

De wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren vereist overigens dat de beroepsnormen voor bedrijfsrevisoren worden goedgekeurd volgens de procedure van artikel 31.

De rol van de Hoge Raad bestaat erin toe te zien op het algemeen belang en zich ervan te vergewissen dat de beroepsnormen stroken met de geest van de wet en de nodige rechtszekerheid waarborgen.

Bovendien vereist artikel 29, § 3, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor (genomen in uitvoering van de wet van 7 december 2016) van de Raad van het IBR dat hij de Hoge Raad om advies vraagt in verband met de ECTS-studiepunten die hij voldoende acht opdat de Stagecommissie - in het kader van de in artikel 28, § 1, van voornoemd koninklijk besluit bedoelde theoretische stage-examens - aan kandidaat-bedrijfsrevisoren vrijstellingen zou mogen verlenen.

5. Alvorens het verzoek om advies als volledig te kunnen beschouwen, heeft de Hoge Raad het nodig geacht een aantal vragen te stellen om een duidelijk inzicht te krijgen in de behandeling van dossiers die bij de Stagecommissie worden ingediend met het oog op de vrijstelling van theoretische stage-examens ingevolge de inwerkingtreding van de wet van 7 december 2016 en het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor.

Met het oog op de nodige rechtszekerheid voor deelnemers aan de theoretische stage-examens, bij de behandeling van de diverse dossiers conform de door Europa vooropgestelde “Bolognaregeling” en de aanpak in het Belgisch wettelijk en reglementair kader, heeft de Hoge Raad in een brief van 24 juni 2019 de volgende vragen gesteld aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren:

³ Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54, § 1, 2de lid van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige opdracht en fiscale beroepen.

- 1°) Welke aanpak wordt er gevolgd voor dossiers van kandidaat-stagiairs die nog geen masterdiploma hebben behaald?
- 2°) Welke aanpak wordt er gevolgd voor dossiers van kandidaat-stagiairs met een universitair diploma die na indiening van hun aanvraag voor vrijstellingen, een opleiding afgesloten met getuigschrift volgen?
- 3°) Welke aanpak wordt er gevolgd voor dossiers van kandidaat-stagiairs met een universitair diploma die na indiening van hun aanvraag voor vrijstellingen, (individueel) vakken volgen?
- 4°) Wat gebeurt er met vakken waarvoor een kandidaat geen 10/20 heeft gehaald, maar waarvoor hij in zijn jaar is gedelibereerd en voor de universiteit dus geslaagd is?
- 5°) Wat gebeurt er met vakken waarvoor een kandidaat geen 10/20 heeft gehaald, maar waarvoor hij niet is gedelibereerd (individuele cursussen)?
- 6°) Wat gebeurt er met vakken die een kandidaat in het kader van een cursus in het buitenland heeft gevolgd (Erasmus of ander programma)?
- 7°) Wat gebeurt er met de ECTS-score van het laatste jaar master voor de eindverhandeling van de kandidaat-stagiair?
- 8°) Wat gebeurt er met de cursussen die kandidaat-stagiairs volgen die vóór hun universitaire master een professionele bachelor hebben behaald?
- 9°) Verleent u aan die kandidaat-stagiairs vrijstellingen op basis van de credits die zij tijdens hun opleiding professionele bachelor hebben behaald?

6. Op dit schrijven kwamen er van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren twee reacties:

- een brief van 13 september 2019 met de nodige toelichtingen in antwoord op de vragen van de Hoge Raad, enerzijds, en
- een e-mail van 26 juli 2019 waarin de Voorzitter van de Stagecommissie vraagt om een bilaterale ontmoeting tussen de Stagecommissie en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, met de bedoeling de werkzaamheden van de Stagecommissie toe te lichten, anderzijds.

De Hoge Raad stelde aanvankelijk voor om die ontmoeting te laten plaatshebben in het kader van zijn vergadering op 13 december 2019. Die datum paste niet voor het IBR; daarom werd afgesproken om elkaar te ontmoeten naar aanleiding van de vergadering van de Hoge Raad op 9 januari 2020.

7. In het kader van het verzoek om advies van de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren werd duidelijk gesteld dat de vereiste ECTS-studiepunten om voor vakken uit de theoretische stage-examens vrijstelling te verkrijgen, *“vergeleken bij de vereisten onder de vroegere reglementering, ongewijzigd blijven”*.

Zoals de Hoge Raad opmerkt in zijn brief van 24 juni 2019 aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, stelt de Hoge Raad vast dat “[het Instituut van de Bedrijfsrevisoren] de voorgestelde vrijstellingscriteria vergelijkt met de vrijstellingscriteria die sinds 2007 worden gehanteerd, alhoewel de Hoge Raad toen niet betrokken werd bij de wijziging van de criteria die de Stagecommissie hanteert, in strijd met het voorschrift van artikel 14, § 2, van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren. Het laatste advies⁴ van de Hoge Raad in dit verband dateert immers van 17 februari 2005.” [vertaling]

In zijn schrijven van 24 juni 2019 wees de Hoge Raad er bovendien op “dat hij daarom zelf het geheel van de vrijstellingscriteria die de Stagecommissie hanteert, zal onderzoeken, ongeacht of die sinds 2007 zijn gewijzigd of niet”. [vertaling]

8. Wat de impact betreft van de goedkeuring van de wet van 7 december 2016 blijkt uit het ingediende amendement⁵ dat de wijziging van § 1 van artikel 75 “impliceert dat het toelatingsexamen niet langer voorafgaat aan de stage, maar in de loop van de driejarige stage wordt georganiseerd. Het is daarbij geenszins de bedoeling om het bestaande niveau van de theoretische kennis te verlagen.

Alle materies opgenomen in artikel 8 van de richtlijn blijven immers weerhouden in de vorm van stage-examens in plaats van toelatingsexamens waarvoor de kandidaat zal moeten slagen (of vrijstelling hebben bekomen) alvorens te kunnen deelnemen aan het “bekwaamheidsexamen”. Het toetsen van de theoretische kennis ondergaat bijgevolg geen inhoudelijke wijziging maar situeert zich enkel op een later tijdstip. Deze voorgestelde wijziging zal worden vastgesteld volgens de nadere regels bepaald door de Koning (cf. artikel 75, § 2 en artikel 77)”.

Behalve het wettelijke beginsel op grond waarvan een kandidaat-bedrijfsrevisor aan zijn stage mag beginnen terwijl hij nog niet geslaagd is voor alle theoretische stage-examens (conform de wijziging van § 1 van artikel 75 van de wet van 7 december 2016), dienen alle nadere regels bij koninklijk uitvoeringsbesluit te worden vastgesteld.

9. Wat de impact betreft van de goedkeuring van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018, zijn in het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor een aantal zaken gewijzigd.

⁴ Uittreksel uit het *Jaarverslag 2005 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen*, Advies van 17 februari 2005 betreffende de vrijstellingsvoorwaarden in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, Bijlage III, blz. 17-20.

⁵ Kamer, 2015-2016 (4de zitting van de 54ste zittingsperiode), Doc 2083/002 van 8 november 2016, amendement nr. 2 van het wetsontwerp tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, blz. 3 en 4.

Dat is met name het geval voor de talrijke bevoegdheden van de Stagecommissie, die werden uitgebreid (ten aanzien van zowel de stagiairs als de stagemesters) alsook voor de praktische vrijstellingsregels die kandidaat-bedrijfsrevisoren kunnen inroepen, op grond van de vakken die zij hebben gevolgd tijdens hun opleiding na afloop waarvan zij een masterdiploma hebben verkregen.

Artikel 29, § 1, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 staat de Stagecommissie, net als in het verleden, inderdaad toe *“vrijstellingen voor één of meerdere vakgebieden van de theoretische stage-examens bedoeld in artikel 28, § 1, [te] verlenen”*.

Artikel 29, § 2, van dat koninklijk besluit lijst voortaan de situaties op waarin de Stagecommissie voortaan een vrijstelling in de zin van § 1 van dat artikel kan verlenen, met name:

- “1° de materies die het voorwerp uitmaken van een afgelegd examen in het kader van een professionele bachelor van economisch of juridisch type, of academische bachelor die geleid heeft tot het behalen van een masterdiploma, alsook een diploma bedoeld in artikel 11;*
- 2° de materies die het voorwerp uitmaken van een afgelegd examen in het kader van een of meerdere aanvullende getuigschriften, uitgereikt door de onderwijsinstellingen bedoeld in de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 of in het decreet van de Franse gemeenschap van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies;*
- 3° de materies die het voorwerp uitmaken van een geslaagd examen van een of meerdere creditcontracten of examencontracten in het kader van universitaire studies.”*

Met hun brief van 13 september 2019 aan de Hoge Raad, bevestigen de vertegenwoordigers van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren dat kandidaat-bedrijfsrevisoren met een masterdiploma verkregen na een opleiding van het type “Professionele bachelor / Schakelprogramma / Master 60 of 120” voortaan op grond van de vakken die zij effectief tijdens hun opleiding hebben gevolgd, vrijstellingen kunnen verkrijgen, zowel voor het hogeschoolcircuit korte type als voor het universitair circuit.

In dit schrijven staat dat voortaan *“de procedure voor vakken in het kader van een academische bacheloropleiding of een masteropleiding, ook geldt voor vakken in het kader van een professionele bacheloropleiding. De Stagecommissie vraagt immers de cursusinhoud op en beslist na onderzoek hiervan hoeveel ECTS-studiepunten kunnen worden gevalideerd.*

Het onderzoek van de vakken van een professionele bacheloropleiding is deze zomer gestart. In een eerste stadium werd aan de kandidaat-stagiairs - die om een doorlichting van hun vakken van een professionele bacheloropleiding hadden verzocht - voor alle gevolgde vakken de cursusinhoud te bezorgen.

Na onderzoek hiervan werden al op grond van de tijdens een professionele bacheloropleiding verkregen credits, vrijstellingen verleend. De Stagecommissie zet dit onderzoek uiteraard stelselmatig voort om zo haar databank te vervolledigen”. [eigen vertaling]

De Hoge Raad verheugt zich over de nieuwe aanpak van de Stagecommissie en heeft naar aanleiding van de ontmoeting van 9 januari 2020 met de vertegenwoordigers van de Stagecommissie gevraagd of de vereiste ECTS-studiepunten om vrijstellingen te verkrijgen, al dan niet ongewijzigd blijven, naargelang het gaat om een opleiding van het type “Academische bachelor / Master 60 of 120” of “Professionele bachelor / Schakelprogramma / Master 60 of 120”.

Uit het antwoord dat de Hoge Raad ontving, blijkt dat voor een vrijstelling evenveel ECTS-studiepunten zijn vereist, welk parcours iemand met een masterdiploma die bedrijfsrevisor wil worden, ook heeft gevolgd.

De Hoge Raad kan begrijpen dat de Stagecommissie in de behandeling van de dossiers van kandidaten met een opleiding van het type “Professionele bachelor / Schakelprogramma / Master 60 of 120”, voor het gedeelte “Professionele bachelor” nog in een beginfase zit, aangezien de aanpak van de Stagecommissie sinds de inwerkingtreding van het nieuwe koninklijk besluit betreffende de toegang tot het beroep, gewijzigd is.

De Hoge Raad zou **over een jaar een balans** willen opmaken, om te zien welke de precieze impact hiervan is voor kandidaten met een opleiding van het type “Professionele bachelor / Schakelprogramma / Master 60 of 120”, in vergelijking met hetgeen al jarenlang bestaat voor kandidaten met een opleiding van het type “Academische bachelor / Master 60 of 120”. Hierover zal dus begin 2021 een ontmoeting met de vertegenwoordigers van het IBR worden gepland.

Voor het overige acht de Hoge Raad het - met het oog op de noodzakelijke rechtszekerheid - wenselijk dat kandidaten op de website van het IBR (onder de rubriek theoretische stage-examens) alle nuttige informatie kunnen terugvinden, met name het antwoord op de diverse vragen die de Hoge Raad in zijn schrijven van 24 juni 2019 heeft gesteld en die onder bovenstaand randnummer **5**. zijn opgelijst.

10. Wat de vereiste ECTS-studiepunten betreft om vrijstellingen te verkrijgen, heeft de Hoge Raad de voorstellen van het IBR, zoals overgemaakt in zijn brief van 27 mei 2019, onderzocht en hij wenst hierbij de volgende bedenkingen te formuleren:

- Zoals de Hoge Raad opmerkt in zijn brief van 24 juni 2019 aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, stelt de Hoge Raad vast dat “[het Instituut van de Bedrijfsrevisoren] de voorgestelde vrijstellingscriteria vergelijkt met de vrijstellingscriteria die sinds 2007 worden gehanteerd, alhoewel de Hoge Raad toen niet betrokken werd bij de wijziging van de criteria die de Stagecommissie hanteert, in strijd met het voorschrift van artikel 14, § 2, van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober

1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren. Het laatste advies⁶ van de Hoge Raad in dit verband dateert immers van 17 februari 2005. ” [vertaling]

De Hoge Raad betreurt dat de wettelijke verplichting waaraan de Raad van het IBR zich moest houden, in 2007 niet is nageleefd en onderzoekt daarom alle vrijstellingscriteria die de Stagecommissie hanteert, ongeacht of die al dan niet in 2007 zijn gewijzigd.

- Algemeen genomen kan de Hoge Raad instemmen met de gekozen aanpak en het aantal vastgestelde credits voor de diverse vakken die zijn opgelijst in artikel 28, § 1, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor.
- De Hoge Raad wenst niettemin voorbehoud te maken voor drie punten:
 - de vakken waarin “algemeen boekhouden” in de ruime zin is opgenomen, met name algemene boekhouding op nationaal niveau (boekhouding en boekhoudrecht) en op internationaal niveau (IFRS-normen), die bijzonder veeleisend zijn geworden (22 ECTS):

1° algemene theorie en beginselen van de boekhouding	10
2° wettelijke voorschriften en normen voor de opstelling van jaarrekeningen	4
3° wettelijke voorschriften en normen voor de opstelling van geconsolideerde jaarrekeningen	2
5° internationale standaarden voor jaarrekeningen	6

terwijl de vereisten voor de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en dus de vrijstellingscriteria, tot 2005 heel wat soepeler waren:

- algemene boekhouding: 120 uren (omrekening in ECTS : 8)
- geconsolideerde jaarrekening: 30 uren (omrekening in ECTS: 2)
- wetgeving op de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening: 45 uren (omrekening in ECTS: 3).

De Hoge Raad merkt weliswaar op dat na de omzetting van de “auditrichtlijn” van 2006 in Belgisch recht de lijst van vakken is aangevuld met de internationale boekhoudnormen (IFRS), maar hij stelt vast dat de overige vakken ook verder zijn uitgebreid.

De Hoge Raad acht het wenselijk de ECTS-studiepunten voor het vak “algemene theorie en beginselen van de boekhouding” te verminderen, bij voorbeeld tot 8 ECTS zoals vóór 2005.

⁶ Uittreksel uit het *Jaarverslag 2005 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen*, Advies van 17 februari 2005 betreffende de vrijstellingsvoorwaarden in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, Bijlage III, blz. 17-20.

- vakken zoals “externe audit” in de ruime zin, met name externe audit op nationaal niveau (techniek en beroepsnormen) en op internationaal niveau (ISA-normen) zijn zeer talrijk en de daaraan verbonden ECTS-studiepunten stroken niet meer met de werkelijkheid sinds in België voor alle wettelijke audits de ISA-normen gelden:

4°	controleleer en beroepsvaardigheden	6
9°	wettelijke voorschriften en beroeps- en gedragsnormen betreffende de wettelijke controle van jaarrekeningen en de daarmee belaste wettelijke auditors	3
10°	internationale controlestandaarden	3

De Hoge Raad wijst erop dat de bedrijfsrevisoren, sinds de norm inzake de toepassing in België van de ISA-normen is goedgekeurd (bij bericht in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010 en *erratum* in het *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2010 (3^{de} editie)), de internationale controlenormen, zoals die in België zijn goedgekeurd, toepassen.

Met als gevolg dat de controle van financiële overzichten (audits) gebeurt aan de hand van de ISA-normen zoals die in België zijn goedgekeurd:

- voor *organisaties van openbaar belang*, vanaf de boekjaren afgesloten met ingang van 15 december 2012 en
- voor *de andere entiteiten*, vanaf de boekjaren afgesloten met ingang van 15 december 2014.

De Hoge Raad acht het wenselijk de vereiste ECTS-studiepunten voor het vak “internationale controlestandaarden” te verhogen maar de vereiste ECTS-studiepunten voor het vak “controleleer en beroepsvaardigheden” te verminderen, en dus de vereiste ECTS-studiepunten voor “controleleer en beroepsvaardigheden” (3 i.p.v. 6) en voor “internationale controlestandaarden” (6 i.p.v. 3) om te wisselen.

Voor de nodige rechtszekerheid voor personen die het theoretisch stage-examen voor “controleleer en beroepsvaardigheden” moeten afleggen, dringt de Hoge Raad ook aan op een duidelijke omschrijving van wat onder dit vak wordt verstaan.

- Gelet op wat qua werkmethoden in het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van bedrijfsrevisoren wordt verwacht, dringt de Hoge Raad voor het vak “informatietechnologie en informaticasystemen” erop aan om met het oog op het verkrijgen van een vrijstelling in het kader van het theoretisch stage-examen, een minimum aantal ECTS-studiepunten aan “*data science*” toe te kennen.

Voor het vak “informatietechnologie en informaticasystemen” acht de Hoge Raad het wenselijk om het aantal ECTS-studiepunten ongewijzigd te laten, maar met het oog op een vrijstelling ten minste 3 ECTS aan “*data science*” toe te kennen.

- Ten slotte acht de Hoge Raad een overgangperiode wenselijk, zodanig dat aan recent gediplomeerde kandidaten of zelfs studenten die al aan hun mastercyclus zijn begonnen, de nodige rechtszekerheid wordt geboden.
-